

Piotr Chojnacki

"Commentaire sur le Traité de l'âme d'Aristote", Themistius M. Verbeke, trad. de Wilhelm de Moerbeke, Louvain 1957 : [recenzja]

Collectanea Theologica 29/1-4, 270-271

1958

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(Anhang) znajdujemy zestawienie prawie wszystkich tekstów św. Tomasza dotyczących „dobra wspólnego“; zestawienia dokonano planowo, co pomaga do różnostronnego ogarnięcia pojęcia „dobra wspólne“, tak ważnego przy dyskusji nad życiem społecznym jego podstawami i jego granicą.

Znajdujemy również bibliografię poruszonych zagadnień ułożoną systematycznie i alfabetycznie.

Bibliografia odznacza się niezwykle bogactwem pozycji przytoczonych napisanych w różnych językach.

Piotr Chojnacki

Verbeke G., Themistius, Commentaire sur le Traité de l'âme d'Aristote (trad. de G. de Merbeke), Edition critique et étude sur l'utilisation du Commentaire dans l'oeuvre de Saint Thomas d'Aquin, Louvain 1957, s. XCVI + 324.

Komentarz Themistiusa do traktatów Arystotelesa *De Anima* odegrał w dziejach filozofii średniowiecznej szczególnie doniosłą rolę przy sporach, jakie wywołał Averroizm łańcki, a mianowicie, czy intelekt czynny jest zdolnością duszy indywidualnej, czy przeciwnie jest jakimś działaniem transcendentnym i nadindywidualnym, bożym jak to wyjaśniał Aleksander z Afrodyzji. Św. Tomasz z Akwinu stawia to zagadnienie nie tylko w *Sum. theol.* I. q. 79 a. 4, ale poświęca mu osobny traktat: „*De unitate intellectus*“. W tym traktacie znajdujemy wiele myśli wybranych z Komentarza Themistiusa (w. IV po Chr.). Dla zrozumienia stanowiska św. Tomasza, który nie poszedł za Aleksandrem, chociaż mogły sprzyjać temu proplatońskie i augustyńskie tendencje do uznawania intelektu czynnego za działanie boże, lecz poszedł za egzegezą Themistiusa, niewątpliwie przyczyni się tekst Komentarza Themistiusa opracowany krytycznie przez profesora łowańskiego M. Verbeke a wydanego przez nowo powstałe „Centre de Wulf-Mansion“, które planuje wydanie wszystkich komentarzy do Arystotelesa, jakie były przetłumaczone na łacinę w okresie średniowiecza.

Św. Tomasz korzystał z łacińskiego przekładu Komentarza Themistiusa dokonanego na jego zlecenie przez Wilhelma de Moerbeke, bliskiego współpracownika i współbrata zakonnego. Od ukazania się tego pierwszego łacińskiego przekładu upłynęło prawie siedem stuleci. Tekst Komentarza Themistiusa jest ważny tak ze względu na poznanie rozwoju pewnych idei psychologii i poetyki Arystotelesa, jak i ze względu na *historyczne* zrozumienie psychologii filozoficznej św. Tomasza.

M. Verbeke zbadał rękopisy Komentarza Themistiusa dotychczas znane, uwzględniając przy tym różne warianty rękopisów używanych, a następnie zwrócił uwagę na rozbieżności między tekstem łacińskim a tekstem greckim (rozd. IV).

· Podał nadto indeks wyrazów łacińsko-grecki. Ten indeks stanowi niezwykle cenne narzędzie pracy dla historyków filozofii średniowiecznej.

W rozdz. I i II autor rzuca światło na relacje myślowe między Komentarzem Themistiusa a Komentarzem św. Tomasza, co niewątpliwie ułatwi neotomistom zrozumienie myśli Akwinaty w kontekście historycznym i w ich żywym rozwoju. Rozdział III poświęca autor metodzie, jaką się posługiwał przy sporządzaniu swego przekładu.

Piotr Chojnacki

Ks. J ó z e f F i a ł k o w s k i, Nowosądecka Kolegiata. Cz. I. Dzieje Kapituły mniejszej (1448—1791), Warszawa 1958, s. X + + 229 + 1 nlb. + 9 il.

Jako XI tom *Studia Historico-Ecclesiastica* została wydana praca ks. Fiałkowskiego o kapitule mniejszej czyli wikariuszach kolegiaty w Nowym Sączu (dawniej diecezja krakowska, obecnie tarnowska). Jest to praca doktorska, wykonana w seminarium ks. prof. dra Zdzisława Obertyńskiego (Uniwersytet Warszawski), znanego badacza przeszłości Kościoła w Polsce. Praca była przyjęta w r. 1949. Autor jednak nigdzie nie in-